

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นบริการสาธารณะอย่างหนึ่งที่รัฐจัดตามหลักการ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเป็นพันธกิจสัญญาประชาคม (social contract) ซึ่งรัฐจะต้องจัดให้แก่ประชาชนทั่วไปอย่างทั่วถึงและเป็นระบบ (Master, 1978) การประถมศึกษาเป็นระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับประชาชนทุกคนที่จะต้องศึกษาเล่าเรียน เพื่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างสงบสุขและเป็นพื้นฐานในการเล่าเรียนในระดับสูงต่อไป ดังที่ Jean Jacques Rousseau (อ้างถึง ชันดา รักษ์พลเมือง, 2527) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาไว้ว่า "พืชดอกงามโดยการปลูก มนุษย์งอกงามได้โดยการศึกษา สิ่งที่มีมนุษย์ขาดแคลนมาแต่กำเนิดและมีความจำเป็นสำหรับชีวิตในภายหน้า สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สามารถเติมได้ด้วยการศึกษา" การจัดการศึกษาทุกระดับย่อมมีหลักสูตรเป็นข้อกำหนดอันมีจุดหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญทุก ๆ ด้าน และเป็นไปในทิศทางของการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ฉะนั้น หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนเป็นเข็มทิศและเป็นตัวกำหนดเป้าหมายและแนวทาง เพื่อให้ครูและผู้เรียนดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษาและการศึกษาจะบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ การนำหลักสูตรไปใช้ หากสามารถสร้างและใช้หลักสูตรได้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เหมาะสมกับสภาพของสังคม ตลอดจนความต้องการของผู้เรียนด้วยแล้ว ย่อมถือได้ว่าเป็นการพัฒนาหลักสูตรอย่างมีคุณภาพ

หลักสูตรแม่บทได้ระบุจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียน การสอน รวมทั้งหลักเกณฑ์และแนวทางการใช้หลักสูตร ข้อกำหนดดังกล่าว เป็นหลักการและสิ่งที่ควรจัดให้มีการดำเนินการให้มีผลในทางปฏิบัติและความมุ่งหมายอันจะมีลักษณะของค่านิยมทางการศึกษามากกว่าจะเป็นแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างชัดเจน (สมิตร์คุณานุการ, 2523) ดังนั้น ก่อนที่จะนำหลักสูตรแม่บทไปใช้จึงจำเป็นต้องปรับ ขยายหรือเพิ่มเติม เนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในชุมชนหรือท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่ เพื่อสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้ ดังนั้น

ในการจัดมาลประสภารณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน ควรจัดให้ยืดหยุ่นตามพัฒนาการของผู้เรียน และตามความเหมาะสมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2521) ในการนำหลักสูตรไปใช้ในแต่ละท้องถิ่น จึงต้องทำเอกสารประกอบหลักสูตร โดยเฉพาะคู่มือครู แผนการสอน ตลอดจนสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะท้องถิ่นแต่ละแห่งย่อมมีทรัพยากร ประวัติ และวิถีชีวิตที่แตกต่างกันออกไป ทั้งด้านความรู้สึกรู้สึกคิด การดำเนินชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและอาชีพซึ่งมีลักษณะเฉพาะของตน

สำหรับหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพนั้น มีจุดประสงค์ในอันที่จะฝึกผู้เรียนให้ทำงานเป็น รักและเห็นคุณค่าของการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานในงานอาชีพต่อไปในอนาคต ดังที่ สวัสดิ์ จงกล (2527) ได้กล่าวว่า ในการจัดประสภารณ์ด้านการฝึกพื้นฐานอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสภารณ์และทักษะพื้นฐานที่จะประกอบอาชีพต่อไปนั้น การจัดประสภารณ์ให้เรียนรู้และฝึกฝนด้านอาชีพ จึงต้องประสานสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการสอน งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง แต่ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ จนปัจจุบันพบว่า ยังประสบปัญหาหลายประการ จากรายงานการสัมมนาระดับชาติ เรื่องหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่ง กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดขึ้น (2531) สรุปได้ว่าปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพคือ ขาดอุปกรณ์การสอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่สอนตามแนวการสอนที่เสนอแนะไว้ในแผนการสอน จนไม่คิดสร้างสรรค์วิธีการสอนที่แปลกออกไป (สุรวัช ศรีวัช, 2531) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2531) ที่กล่าวไว้ในรายงานฉบับเดียวกันว่า การนำหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพไปใช้นั้น ยังมีปัญหาด้านนโยบาย การจัดการเรียนการสอนยังไม่มีคุณภาพ มีปัญหาด้านบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารระดับสูงของจังหวัด ทรัพยากรในท้องถิ่น พร้อมกันนี้ อารง บัวศรี (2531) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ในรายงานฉบับเดียวกันว่า การเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ไม่ควรเน้นด้านอาชีพจริงจังเกินไป แต่ควรหันไปในด้านพื้นฐาน คือ สร้างความสนใจ ความสำนึกใน ความสำคัญของงานอาชีพ และทัศนคติที่ดีต่องานอาชีพ ภิรมย์ ศรีเพชร (2527) ได้ศึกษาความต้องการในการฝึกปฏิบัติ ด้านการทำงานและพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า นักเรียนมีความต้องการฝึกปฏิบัติสูง แต่โรงเรียนไม่สามารถสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ เนื่องจากโรงเรียนขาดแคลนครูที่มีความถนัดเฉพาะงาน ซึ่ง

สอดคล้องกับ ประยงค์ จินดาวงศ์ (2527) ที่ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพของครูไว้ว่า ครูยังขาดความรู้และทักษะเฉพาะงาน ขาดเจตคติที่ติดต่อการทำงาน ขาดการวางแผน และเตรียมการสอนและขาดวิธีการหรือเทคนิคในการสอนที่จะส่งเสริมการคิด การทำและการแก้ปัญหา ตลอดจนการเลือกวิธีสื่อที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และสภาพของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การนำหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพไปใช้ขึ้น ตามหลักของการพัฒนาหลักสูตร จำเป็นต้องมีการปรับขยาย ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ชุมชนและในท้องถิ่นเป็นสำคัญ ทั้งนี้มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ การแปลงหลักสูตรไปสู่ การสอน การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ และการจัดกระบวนการเรียนการสอน (สมิตรี คุณานุกร, 2523) ดังนั้น การนำหลักสูตรไปใช้ในท้องถิ่น จึงเป็นการนำหลักสูตรระดับชาติมา ขยายเป็นแผนการสอน กำหนดการสอน คู่มือครู และบันทึกการสอน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพและ ความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ

สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดลำปาง มีโรงเรียนในความรับผิดชอบจำนวนรวมทั้งสิ้น 525 โรงเรียน โดยแบ่งขนาดโรงเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มาก 2 โรงเรียน ขนาดกลาง 8 โรงเรียน ขนาดเล็ก 224 โรงเรียน และขนาดเล็กมาก 291 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้กระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัด โรงเรียนบางแห่งตั้ง อยู่บนภูเขากันดาร อยู่บนภูเขาสูงซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กถึงเล็กมาก ประชากร ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาทำไร่ และฐานะค่อนข้างยากจน อัตราการศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษา ของนักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งจะเห็นได้จากจำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษา ของนักเรียนมีจำนวนเพียง 4,536 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 9,787 คน (สถิติการศึกษา, 2532) หรือประมาณ 46.34% ดังนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่บนสังกัด จึง เลือกเรียนกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ แขนงวิชางานเลือกมากกว่ากลุ่มประสบการณ์พิเศษ ภาษาอังกฤษ แต่ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง พบว่าครูยังไม่สามารถปรับแผนการสอนของ กรมวิชาการซึ่งกำหนดไว้เป็นแนวทางให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นได้ รวมทั้ง

แผนการสอนที่เขตการศึกษาจัดทำขึ้นในแขนงวิชางานเลือก นอกจากนี้ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ประสานสัมพันธ์กันระหว่างรายวิชาที่อยู่ในกลุ่มประสบการณ์เดียวกัน อันได้แก่ งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระหว่างรายวิชาทั้ง 3 นี้ ให้มีความสอดคล้องและผสมผสานกันนั้น ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะผลผลิตทางการเกษตรที่จะนำมาประกอบอาหารในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันให้แก่นักเรียน เพื่อลดภาวะการขาดแคลนอาหารของเด็กนักเรียนได้ ซึ่งขณะนี้จากการสำรวจของจังหวัดพบว่า นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดลำปาง มีภาวะขาดสารอาหารถึงร้อยละ 14.54 (สถิติสำนักงานการศึกษาจังหวัดลำปาง, 2523) ซึ่งนับได้ว่ายังอยู่ในอัตราที่ค่อนข้างสูง นอกจากนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 ด้านการศึกษา ศิลป และวัฒนธรรมได้กำหนดเป็นนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการรณรงค์ให้เด็ก เยาวชนและประชาชนได้รับประทานอาหารตามหลักโภชนาการด้วยการใช้กระบวนการสอนตามหลักสูตร นโยบายดังกล่าวยังเน้นย้ำให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาร่วมกันจัดอาหารกลางวันในสถานศึกษา เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเน้นให้ครัวเรือนท้องถิ่นที่ผู้ปกครองนักเรียนผลิตขึ้น และส่งเสริมการใช้ผลิตผลการเกษตรของนักเรียน หรือผลิตผลท้องถิ่นตามฤดูกาลในการประกอบอาหาร นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติยังได้กำหนดแนวปฏิบัติในการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพให้มุ่งพัฒนาทักษะพื้นฐานของนักเรียน ด้วยการเน้นตัวเร่งคุณภาพ 3 ประการ คือ กิจนิสัยในการทำงาน กระบวนการทำงาน และแนวทางการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังเน้นให้ชี้แหล่งวิทยาการในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ในระดับนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ขณะเดียวกันก็เป็นการเตรียมความรู้และทักษะในด้านวิชาชีพสำหรับผู้เรียนที่สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2533)

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการปฏิบัติดังกล่าว สำนักงานการศึกษาจังหวัดลำปาง จึงได้กำหนดโครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพขึ้น ด้วยการปรับแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ระดับชั้น ป. 3 - ป. 6 ของกรมวิชาการและแผนการสอนแขนงวิชางานเลือกของเขตการศึกษา 8 ให้มีลักษณะที่เป็นการบูรณาการงานทั้ง 3 ที่อยู่ในกลุ่มประสบการณ์เดียวกัน อันได้แก่ งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และ

งานช่าง ให้มีลักษณะที่ประสานสัมพันธ์ เข้าด้วยกัน ด้วยการบรรจุโครงการดังกล่าว เข้าไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530-2534 ซึ่งโครงการดังกล่าวนี้ เป็นส่วนหนึ่งในแผนงานวิชาการและลักษณะจะเป็นโครงการต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังนี้

1. เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียนในกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ
  2. เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพมีการประสานสัมพันธ์ระหว่างงานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง ซึ่งอยู่ในกลุ่มประสบการณ์เดียวกัน
  3. เพื่อให้กิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครบวงจร
- โครงการนี้เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 เป็นต้นมา โดยมีโรงเรียนในโครงการจำนวน 52 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ยากจน และส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีพื้นที่ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการทำการเกษตร นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถซื้ออาหารกลางวันที่จัดภายในโรงเรียนได้ครบทุกคน เนื่องจากผู้ปกครองมีฐานะยากจน ปัจจุบันโรงเรียนที่เข้าโครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ได้ใช้แผนการสอนสำเร็จรูปที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ได้จัดทำขึ้นตามโครงการ โดยเริ่มใช้ตั้งแต่ระดับชั้น ป. 3 - ป.6 ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ยังมีโรงเรียนในโครงการบางส่วนที่ยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามเป้าหมายของโครงการที่ได้กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนในโครงการสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพในงานทั้ง 3 ให้บูรณาการเข้าด้วยกันและเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันและสหกรณ์โรงเรียน
2. เพื่อให้เด็กนักเรียนมีโอกาสได้รับประทานอาหารกลางวันได้ครบทุกคน โดยได้จากผลิตผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ
3. เพื่อนำผลิตผลที่ได้จากกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

หลังจากแบ่งไปใช้ในโครงการอาหารกลางวันไปจัดจำหน่ายในโครงการสหกรณ์โรงเรียน เมื่อจังหวัดลำปางได้ดำเนินงานโครงการนี้ประยะหนึ่งแล้ว ยังไม่มีการวิจัยผลการดำเนินงานตามโครงการนี้มาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิธีดำเนินงานตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพว่ามีวิธีดำเนินการอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคใน

การดำเนินงานอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลซึ่งได้จากการวิจัยเสนอเป็นแนวทางให้สำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดลำปางได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว ให้มี
ประสิทธิภาพได้มาตรฐานมากขึ้น ก็คงจะช่วยให้การดำเนินงานมีทางบรรลุตามเป้าหมายที่ได้
กำหนดไว้ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ
อย่างแท้จริงและบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มการงานและ
พื้นฐานอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มการงาน
และพื้นฐานอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง

ขอบเขตของการวิจัย

1. การเตรียมการดำเนินงานตามโครงการ
  - 1.1 การศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามโครงการ
  - 1.2 การคัดเลือกโรงเรียนเพื่อเข้าโครงการ
  - 1.3 การเตรียมบุคลากรในการดำเนินงาน
  - 1.4 การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - 1.5 การเตรียมงบประมาณ
2. การดำเนินงานตามโครงการ ได้แก่
  - 2.1 การจัดทำแผนการสอน
  - 2.2 การนำแผนการสอนไปใช้ในโรงเรียน
  - 2.3 การนิเทศติดตามผลการเรียนการสอน
3. การประเมินผลการใช้แผนการสอน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินงาน หมายถึง วิธีปฏิบัติงานตามขั้นตอนของการจัดทำแผนการสอนและการนำแผนการสอนไปใช้ในโรงเรียน ตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ในด้านการเตรียมการ การดำเนินงาน และการประเมินผลการใช้แผนการสอน

โครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ หมายถึง การเร่งรัดปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ด้วยการเน้นที่กระบวนการและทักษะในการทำงาน เพื่อปรับพฤติกรรมของผู้เรียน ด้วยการนำจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพของกรมวิชาการและเขตการศึกษา 8 มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและความต้องการของโรงเรียน เพื่อให้มีลักษณะที่มามีการประสานสัมพันธ์กัน ระหว่างงานทั้ง 3 คือ งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง ทั้งนี้มุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำผลผลิตที่ได้จากการฝึกปฏิบัติในงานทั้ง 3 ดังกล่าว ไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่ออาหารกลางวัน และจัดจำหน่ายไปยังสหกรณ์โรงเรียน โดยให้มีลักษณะที่ครบวงจร

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนในโครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ จำนวน 52 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนโครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง

ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดทำแผนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ในระดับชั้น ป.3 - ป.6 และนำแผนการสอนไปจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปางใช้ในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานตามโครงการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานต่อไป
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปางใช้เป็นแนวทางการวางแผนการดำเนินงาน เพื่อขยายผลการดำเนินงานตามโครงการออกไปให้ครบเต็มพื้นที่
3. เป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่สนใจได้ศึกษาวิธีการดำเนินงาน เพื่อนำไปใช้ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพรวมทั้งปัญหาในการดำเนินงานตามโครงการ

1. ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษาได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 52 โรงเรียน ที่เข้าโครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ซึ่งประกอบด้วย

- ศึกษานิเทศก์จังหวัด ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 4 คน
- ศึกษานิเทศก์อำเภอ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ จำนวน 13 คน
- ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 52 คน
- ครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ
  - 1) เป็นครูผู้ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ทำแผนการสอนและนำแผนการสอนไปใช้ จำนวน 52 คน
  - 2) เป็นครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ตั้งแต่ระดับชั้น ป.3 - ป.6 จำนวน 156 คน

รวมทั้งสิ้น จำนวน 277 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งหมด 4 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์จังหวัดมี 3 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพโดยทั่วไป อายุ

วิถีทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเตรียมการดำเนินงาน การจัดทำแผนการสอน การนิเทศติดตามผลการใช้แผนการสอน และการประเมินผลการใช้แผนการสอน

ตอนที่ 3 สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเตรียมการดำเนินงาน การจัดทำแผนการสอน การนิเทศติดตามผลการใช้แผนการสอน และการประเมินผลการใช้แผนการสอน

ชุดที่ 2 สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์อำเภอ มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพโดยทั่วไป อายุ

วิถีทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนเพื่อเข้าโครงการและการนิเทศติดตามผลการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

ตอนที่ 3 สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการคัดเลือกโรงเรียน และการนิเทศติดตามผลการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง จำนวน 52 โรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 กถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป ด้านอายุ เพศ

วิถีทางการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน การเข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนาที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับการนำแผนการสอนไปใช้ในโรงเรียน
ด้านการเตรียมบุคลากรผู้รับผิดชอบภายในโรงเรียน
การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ และ
การนิเทศติดตามผลการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับปัญหาการนำแผนการสอนไปใช้ใน
โรงเรียน ด้านการเตรียมบุคลากรภายในโรงเรียน
การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ และการ
นิเทศติดตามผลการเรียนการสอน

ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามครูผู้สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพระดับ ชั้น ป.3-
ป.6 แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 ถามครูผู้สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ที่ได้รับมอบหมาย
ให้เป็นผู้จัดทำแผนการสอน ในระดับชั้น ป.3-ป.6 ตามโครง
การพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพและ
เป็นผู้นำแผนการสอนไปใช้ในโรงเรียนในโครงการ มี 3
ตอน คือ

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพโดยทั่วไปด้านเพศ อายุ
วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน งานที่
รับผิดชอบนอกเหนือจากงานสอน ประสบการณ์ใน
การเข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนาเกี่ยวกับกลุ่ม
การงานและพื้นฐานอาชีพ

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับวิธีการทำแผนการสอน และการนำ
แผนการสอนไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับปัญหาในการทำแผนการสอน และการ
นำแผนการสอนไปใช้ในโรงเรียน

ชุดที่ 2 ถามครูผู้สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ในระดับชั้น ป.3-
ป.6 ที่ใช้แผนการสอนตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่ม
การงานและพื้นฐานอาชีพ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ภาวะเกี่ยวกับสถานภาพโดยทั่วไป ด้านเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน งานที่รับผิดชอบ ประสบการณ์ในการอบรม ประชุม สัมมนาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการงาน และพื้นฐานอาชีพ
- ตอนที่ 2 ภาวะเกี่ยวกับการนำแผนการสอนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน
- ตอนที่ 3 ภาวะเกี่ยวกับปัญหาการนำแผนการสอนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน

ฉบับที่ 4 แบบศึกษาเอกสาร เป็นแบบที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามโครงการ ตลอดจนอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

3. ขั้นตอนในการสร้าง เครื่องมือ

- 3.1 ศึกษาหนังสือ เอกสาร บทความรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3.2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับโครงการพัฒนาการเรียนการสอน กลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง
- 3.3 สอบถามผู้รับผิดชอบโครงการ ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อกำหนดโครงสร้างของ เครื่องมือ
- 3.4 ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อสร้าง เครื่องมือตามโครงสร้าง
- 3.5 นำเครื่องมือเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
- 3.6 นำเครื่องมือปรับปรุงแก้ไข
- 3.7 สร้าง เครื่องมือฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งและ เก็บข้อมูลด้วยตนเอง เป็นส่วนใหญ่ มีเพียงบางส่วนที่ได้รับความอนุเคราะห์จากศึกษานิเทศก์อำเภอ เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลให้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 5.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบศึกษาเอกสาร
วิเคราะห์ โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ และเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย
- 5.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

การนำเสนอผลการวิจัย

งานการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจัดลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัยตามลำดับ

บทที่ 2 กล่าวถึง ทฤษฎี หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัยโดยละเอียด

บทที่ 4 กล่าวถึง วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและผลของการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 กล่าวถึง สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ภาคผนวก

เอกสารอ้างอิง